

הקמת

צילום: דוד עינב

יהודית ארנון כלת פרס ישראל למחול

לא תמיד אפשר להתלהב מבחירתם של האנשים המחליטים על הענקת "פרס ישראל", שהוא היוקרתי שבין תוארי הכבוד שהמדינה מאצילה על אזרחיה המצטיינים. לפעמים אתה ממש תוהה, מה היו השיקולים הענייניים (או הבלתי ענייניים) שהביאו את המחליטים להחליט מה שהחליטו.

אבל דומני שלא יימצא השנה ולו איש מחול אחד, שלא ישמח וימחא כפיים ליהודית ארנון, ש"פרס ישראל" בתחום המחול הוענק לה ביום העצמאות ה-50.

יהודית ארנון נמנית עם אותן דמויות מרכזיות באמנות המחול, שתרומתם היא בגדר זרז, משמע קטליזטור, חומר כימי הגורם ליצירת תרכובות, מבלי שהוא עצמו משתתף בכך בפועל ממש, אבל הוא גורם הכרחי, שבלעדיו לא יתרחש התהליך. אמנם יהודית ארנון מייעטה בשנות כהונתה כמנהלת אמנותית של להקת המחול הקיבוצית, מאז 1973 ועד 1996, ליצור בעצמה כוריאוגרפיות, אבל עבודותיה זכורות לטוב. חשיבותה הגדולה היתה פעולה חינוכית, במובן הרחב ביותר של מושג זה, פעילות עיקשת, שהביאה להקמת מרכז מחול על רמה בינלאומית בפניה נידחת למדי של הגליל המערבי, בקיבוצה, געתון.

היא זו שגידלה רקדנים, והתמזל מזלה, שהיה בין חניכיה כוריאוגרף מהשורה הראשונה, שהיא טיפחה אותו ללא חשש מתחרות. רק מעטים האנשים הגדולים מסוגה, שדואגים במודע למחליפם, בבוא העת. ויהודית ארנון עשתה זאת. כי רמי באר החליף אותה כמנהל אמנותי בעונה הקודמת.

יהודית היא בעלת אישיות מורכבת. היא קטנת קומה וכאילו שבירה. הדמעות חונות בקצה עיניה הגדולות והערות, מוכנות להשפך ברגע של התרגשות. דרכיה דרכי נועם. יש לה יכולת שיחה עם כל אחד - רקדן במשבר ובהיסטריה, כוריאוגרף מיואש כי אין לו זמן מספיק לחזרות, מורה ממורמר. אפילו עיתונאי, שבא שואל שאלות מטופשות ויוצא כאוהד מושבע של הקיבוצית.

אבל תחת מעטה רך ונעים למגע זה יש גרעין של פלדה. אם היא החליטה שמשוהו חיוני לעבודה, הכרחי לרמה האמנותית, אין רחמים. היא יודעת להיות נוקשה כרודן, ערמונית כשר-חוץ, נחושה כטייס קרבי - אם נחוץ. בזכות שניות זו של יחס אנושי והבנה לזולת היא שהעלתה את הלהקה החובבנית של ראשית שנות ה-70 לרמה בינלאומית של מחול מודרני.

בניגוד למה שנוהגים לכתוב (ונכתב גם בימים אלה עקב הענקת הפרס), יהודית לא היתה המייסדת של להקת המחול הקיבוצית. מה

מאת גיורא מנור

בפניהם במחול, איך סירבה, ונענשה. היה עליה לעמוד לילה שלם ברגליים יחפות בשלג לפני מגורי הקלגסים.

זה היה סיפור מרגש ביותר. השתדלתי לכתוב אותו כמיטב יכולתי. חשבתי שהכתבה יצאה טוב. שמסרתי את הדברים ללא רגשות, אבל עם כל האמפתיה שחשתי אני כלפיה.

אבל יהודית צלצלה אלי, ואמרה: "איך העזת לכתוב את הסיפור הזה, שאני לא מספרת אף פעם?" ושמעתי בקולה דמעות.

הייתי קצת המום. הרי באתי לראיין אותה, רשמתי הכל לעיניה. ומדוע בכלל להסתיי? סיפור מרגש כזה?

כי יהודית ארנון היא לא רק מנהלת להקה ומורה מעולה - היא נשאה תמיד אדם פגיע, שאינו מסתיר את הסתירות שבאופיו, אמן אמיתי שיש בו הצורך להצליח, להתפרסם, לזכות במחמאות ובתשואות הקהל, אבל הוא עצמו אינו שלם עם כך. כי יש בו בו-בזמן גם רתיעה מפני החדירה לעולמו הפרטי, צורך עמוק בפרטיות, צניעות אמיתית.

יהודית ארנון קיבלה את פרס ישראל, וזה משמח, ואני, לעזאזל, כותב כמעט הספד... אז מספיק עם הסנטימנטליות והרגשות. הפרס מונח יפה על כתפיה של יהודית הקטנה-הגדולה. ומה שיותר לעשות הוא רק להעניק לה תשואות, למחוא כף ונשיקות.

בעולם הרחב, גם בשל יחסם ליהודית ארנון. היא קולגית וידידה אישית ממש ליירי קיליאן, מנהלו המופלא של "הנדרלנדס דנס תיאטר", של סוזנה לינקה, מנהלת להקת התיאטרון המחול של העיר ברמן, של מאץ אק, נצר לבית קולברג, שכבר הוזכר, ושל יוצרים גדולים רבים אחרים. לא פחות דאגה ליוצרים ישראלים. עבודותיהם הראשונות של רבים מאלה נעשו בגעתון.

פרק מיוחד במינו היא הסדנה שהקימה באולפנה האזורית. זו חממה של ממש לכשרונות מחוליים, ומקום גידול לאמני מחול של המחר.

החיים לא הקלו עליה. גם לא חברי קיבוצה ועסקני התרבות של התנועה הקיבוצית. אבל אין בה מרירות, היא לא מצטנעת שלא לצורך. יש לה יחס דו-ערכי לעיתונאים ומבקרים, סוכני התהילה החולפת, כפי שחשתי לא פעם אישית.

לפני עשרים שנה קבעתי איתה לערוך ראיון ארוך וממצה עליה ב"הותם" (השבועון של "על המשמר", עליו השלום). סוף סוף, אחרי הפצרות, הסכימה בפעם זאת לדבר לא רק על הלהקה והרקדנים, אלא על עצמה.

ישבנו במשרד הקטנטן שלה, המלא ספרים ותצלומים, פלקטים ושמונצס (שהיא מאוד אוהבת), ולראשונה נודע לי סיפור חייה. איך הגיעה למחנה הריכוז, איך נודע לשומרים שהיא רקדנית, איך ניסו להכריח אותה להופיע

שהיא ייסדה היתה להקה איזורית של הגליל המערבי כמה שנים לפני שמספר כוריאוגרפיות ורקדנים חברי קיבוץ חברו יחד בראשית שנות ה-70, על מנת ליצור כלי ליצירתם, במסגרת התנועה הקיבוצית. יהודית היתה אחת מאלה. ומשהתברר, שנחוץ בסיס ויש להלחם עם המימסד הקיבוצי על תנאי עבודה, ימי עבודה וכספים, היא היתה זו שהציעה את האולפן שלה כבסיס, וקיבלה על עצמה להיות האחראית. היא התגלמות החלוץ האמיתי, כפי שנאמר ב"פרקי אבות": במקום שאין איש, היה איש.

אמר לי פעם מאץ אק, כוריאוגרף שוודי בעל מוניטין בינלאומי: "פגשתי את יהודית אחרי מופע שלי בעיר ורוונה, באיטליה. ניגשה אלי אשה קטנה, סיפרה מיהי. דיברה על קיבוץ ועל הלהקה. לא היה לי מושג על מה היא בעצם מדברת. אבל ראיתי את המספר, שהוטבע על זרועה במחנה הריכוז."

לא רק מאץ אק השתכנע להגיע לגעתון. והמספר הזה, המייחד את אלה שהנאצים חרטו את גורלם על גופם, והם מעין מסדר של אבירי התקופה הנוראה ההיא, היה רק סמל לנחישותה של יהודית. למיוחד שבה. לכך, שהיא לא מוותרת על האמנות, כשם שאז, בימי הזוועות, לא ויתרה על כבודה - ועל חייה.

יחסה של יהודית ארנון לרקדנים, מורים-אורחים ויוצרים שעובדים עם הלהקה עזרו לה להתגבר שוב ושוב על תנאים פיזיים קשים, על תשלומים זעירים, הרבה מתחת למקובל

בת-דור
באר-שבע
מרכז עירוני לאמנות המחול
BAT-DOR Beer-Sheva
MUNICIPAL DANCE CENTER
ד' ושם 16 באר שבע 84111 טל. 6231521, 07-6275577 פקס. 07-6275577
16 Yad Vashem Str. Beer-Sheva 84111 P.O.B. 1220 Tel. 07-6275577, 6231521 Fax. 07-6275577

מזדווקה
רבעון מוזיקה רב תחומי
צלצל אותה
מנוי לשנה
טל': 04-8344051
מנוי לשנה במחיר של 90 ש"ח בלבד!

לרקוד עם החלום
ראשית המחול האמנותי בארץ ישראל 1920-1964
מאת: רות אשל
"כתיבתה של אשל מצטיינת בתמציתיות ובנגיעה ברורה בשורשי הדברים" - צבי גורן, "על המשמר".
"אנציקלופדיה זוטא שיש בה לא מעט מידע מאלף" - חזי לסקלי ז"ל, "העיר". "חיכינו לספר זה בכליון עיניים" - שלום חרמון ז"ל, המפקח על המחול במשרד החינוך ותרבות.
"אני מקוה שאינך רואה בספר זה סוף וכי עוד ידך נטויה... לרקוד עם החלום מוסר מידע מקיף, מן הראוי שספר זה ישמש חומר לימוד בסיסי לכל בתי הספר למחול" - פרופ' חסיה לוי-ארגון
להזמנות: רות אשל, ת.ד. 820 הוד הכרמל חיפה 34987, טל. 04-8246093 המחיר: 55 ש"ח כולל משלוח